

ДОСВІД ДІЯЛЬНОСТІ ПРОКУРАТУРИ У США

Олександра Петрівна СТРУНЕВИЧ,

кандидат юридичних наук

Характеризуючи англосаксонську систему діяльності прокуратури зазначимо, що в США прокурорські функції виконує атторнейська служба. Генеральний атторней США призначається Президентом США «за рекомендацією і за згодою» Сенату – верховної палати Конгресу США, що передбачено ст. 2 Конституції США [1, с. 364] (така ж процедура втілена і в українському законі «Про прокуратуру» [2]). Атторней, як вказує Л. Р. Грицаєнко, виконує як власні прокурорські функції, так і функції міністерства внутрішніх справ, органів контррозвідки, кримінального розшуку і тюремного відомства. У безпосередньому підпорядкуванні генерального атторнея США перебуває Федеральне Бюро Розслідувань. Також на Генерального атторнея покладаються обов'язки представництва інтересів уряду США у Верховному суді США та інших судах, у тому числі й за кордоном [3, с. 381]. Атторнейській службі в США не властива сувора централізація і співпідпорядкованість. Місцеві атторнеї не підпорядковані Генеральному атторнею штату, а останній також не підконтрольні Генеральному атторнею США (обираються місцевим населенням на строк 4 роки). Однак федеральна служба атторнеїв централізована. Атторнеї, що входять в систему федеральної служби, підпорядковуються Генеральному атторнею США, але при цьому володіють самостійністю при прийнятті та реалізації багатьох рішень [4, с. 180]. Тобто, на підставі вище викладеного, можна констатувати, що федеральному рівню атторнейської служби в США притаманна чітка субординація, в той час як регіональній – координація. Вважаємо, що це особливість федеративного устрою США і так, як Україна є унітарною державою, то така пропозиція буде не досить доцільною.

На рівні відносин між штатами діяльність атторнейської служби з метою досягнення максимального рівня співробітництва координується Національною асоціацією окружних атторнеїв (НАОА) (розвиток прокурорського самоврядування для України тривалий час був нехарактерний). Національна асоціація генеральних атторнеїв (Нагано) об'єднує генеральних прокурорів штатів і Генерального прокурора США. Вони проводять щорічні конференції, організують засідання комітетів з різних аспектів правозастосування, видають бюлетені, журнал, свого роду методичні рекомендації «Національні стандарти кримінального переслідування» та ін. [5, с. 78]. Вважаємо, що розвиток прокурорського самоврядування повинен знайти своє втілення і в українській правовій системі. Відповідні норми уже є частиною національного законодавства, зокрема Розділом VIII Закону України «Про прокуратуру» від 14.10.2014 року № 1697-VII [6] урегульовано питання прокурорського самоврядування. Найвищим органом прокурорського самоврядування є всеукраїнська конференція прокурорів, серед повноважень якої відзначимо призначення членів Ради прокурорів України (органу, який здійснює дисциплінарне провадження щодо прокурорів); затвердження Кодексу професійної етики

та поведінки прокурорів та положення про Раду прокурорів України; прийняття положення про порядок роботи Ради прокурорів України; звернення до органів державної влади та їх посадових осіб із пропозиціями щодо вирішення питань діяльності прокуратури; розглядають інші питання прокурорського самоврядування. Однак, на зразок американської, варто було б утворити і українську Національну асоціацію прокурорів, як аналог Національної асоціації генеральних атторнеїв. Варто враховувати, що чергова всеукраїнська конференція прокурорів скликається Радою прокурорів України один раз на два роки, в той час як Національна асоціація генеральних атторнеїв є постійно діючим органом самоврядування. Конференції асоціації скликаються одного разу на рік, втім весь інший час асоціації здійснюють діяльність, спрямовану на захист прав та інтересів прокурорів. У свою чергу, всеукраїнська конференція прокурорів скликається досить рідко, або ж за такої необхідності. Саме тому, на нашу думку, було б доцільно створити в Україні Національну асоціацію прокурорів, як постійно діючий найвищий орган прокурорського самоврядування, у якій були б значно ширші повноваження, аніж у всеукраїнській конференції прокурорів.

Для цього пропонуємо наступні зміни до чинного законодавства:

1) внести зміни до статті 67 Закону України «Про прокуратуру» від 14.10.2014 року № 1697-VII [6] та сформулювати її зміст наступним чином:

«Стаття 67. Національна асоціація прокурорів.

1. Найвищим органом прокурорського самоврядування є Національна асоціація прокурорів.

Національна асоціація прокурорів є постійно діючим органом прокурорського самоврядування.

2. Національна асоціація прокурорів:

1) проводить всеукраїнські конференції прокурорів;

2) організовує засідання комітетів Національної асоціації прокурорів;

3) виконує інші функції згідно чинного законодавства»;

2) доповнити Закон України «Про прокуратуру» від 14.10.2014 року № 1697-VII [6] статтею 67-1 та продублювати у її змісті положення чинної статті 67 Закону України «Про прокуратуру» від 14.10.2014 року № 1697-VII [6];

3) прийняти спеціальне положення, яке має урегулювати діяльність Національної асоціації прокурорів.

Таким чином, аналізуючи все вище викладене можемо стверджувати, що у правовій системі США існує дуже багато здобутків для запозичення наступного позитивного зарубіжного досвіду:

1) розвиток прокурорського самоврядування через створення в Україні асоціацій прокурорів одного рівня;

2) в Україні потрібно було б наділити прокурорів повноваженням надавати юридичні консультації іншим державним органам;

3) поняття «морально-ділові якості», яке фігурує а українському законодавстві, також могло б прив'язуватися до таких «рекомендацій» від кола юристів-практиків, які були б умовою добору кандидатів на посади прокурорів;

4) передбачити серед консультантів судів так званих «соліситорів» або «радників з правових питань»;

5) слід передбачити можливість прокурорських працівників формально займатися і адвокатською практикою, крім випадків представництва в окремих категоріях справ, зокрема кримінальних.

Список використаних джерел:

1. Конституции зарубежных государств : США, Великобритания, Франция, Германия, Италия, Испания, Греция, Япония, Канада. Учебник. / Сост. В. В. Маклаков. – Изд. 2-е, исправ. и доп. Москва : БЕК, 1997. 586с.

2. Про прокуратуру: Закон від 14.10.2014 №1697-III. *Офіційний вісник України*. 2014. № 87 від 07.11.2014 р. Ст. 2471.

3. Грицаенко Л. Р. Прокурорська діяльність в Україні та зарубіжних країнах (відп. редактор професор І. Г. Богатирьов). К.: Юрид літ-ра, 2013. 499 с.

4. Хмелевський Д. Порівняльна характеристика повноважень прокурорів в окремих державах Європи, США та в Україні на досудовому розслідуванні. *Вісник прокуратури*. Київ, 2013. № 12 (150). С. 179-184.

5. Сухонос В. В. Конституційно-правові засади організації і діяльності прокуратури в Україні та зарубіжних країнах: порівняльний аналіз. *Часопис Київського університету права*. Київ, 2011. № 1. С. 75-80

6. Про прокуратуру: Закон України від 14.10.2014 № 1697-VII. *Відомості Верховної Ради*. 2015. № 2-3. ст.12